

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Шк. 2021-2022. год.

Шк. 2022-2023. год.

Шк. 2023-2024. год.

Шк. 2024-2025. год.

Садржај

I УВОД.....	3
II НАЧЕЛА ИЗРАДЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА.....	4
III ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА.....	5
IV СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ.....	6
Пети разред - Цртање, сликање, вајање.....	7
Шести разред - Цртање, сликање, вајање.....	20
Седми разред - Цртање, сликање, вајање.....	33
Осми разред - Цртање, сликање, вајање.....	46
Пети разред - Чувари природе.....	59
Шести разред - Чувари природе.....	63
Седми разред – Чувари природе.....	68
Осми разред – Чувари природе.....	72
Пети разред - Свакодневни живот у прошлости.....	76
Шести разред - Свакодневни живот у прошлости.....	82
Седми разред - Свакодневни живот у прошлости.....	88
Осми разред - Свакодневни живот у прошлости.....	94

I УВОД

Школски програм је документ на основу којег се остварује развојни план и укупан образовно-васпитни рад у школи.

Школски програм представља основу на којој сваки наставник и стручни сарадник планира и реализује свој рад.

Школски програм омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно старатеља у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика.

Школски програм се доноси на основу наставног плана и програма у складу са Законом. Поједини делови школског програма иновирају се у току његовог остваривања. Школа објављује школски програм у складу са Законом и општим актом школе.

Индивидуални образовни планови ученика који се образују по индивидуалном образовном плану чине прилог овог Школског пр

II НАЧЕЛА ИЗРАДЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Школски програм утемељен је на начелима:

- 1) усмерености на процесе и исходе учења;
- 2) заснованости на стандардима, уз систематско праћење и процењивање квалитета програма;
- 3) уважавања узрасних карактеристика у процесу стицања знања и вештина, формирања ставова и усвајања вредности код ученика;
- 4) хоризонталне и вертикалне повезаности у оквиру предмета и између различитих наставних предмета;
- 5) поштовања индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања, као и могућности личног избора у слободним активностима;
- 6) заснованости на партиципативним, кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења;
- 7) уважавања искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе;
- 8) развијања позитивног односа ученика према школи и учењу, као и подстицања учениковог интересовања за учење и образовање у току целог живота;
- 9) коришћења позитивне повратне информације, похвале и награде као средства за мотивисање ученика;
- 10) уважавање узрасних карактеристика у процесу психофизичког развоја обезбеђивањем услова за живот и рад у школи.

III ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Сврха овог школског програма је омогућавање квалитетног образовања и васпитања, као и стицања потребних знања, вештина, ставова, навика и формирање система вредности који обезбеђује успешно сналажење у животу, уз поштовање својих и туђих потреба и интереса.

Циљеви школског програма односе се на:

- Развој интелектуалних капацитета и знања ученика;
- Подстицање и развој физичких и здравствених способности ученика;
- Оспособљавање за даље образовање и самостално учење;
- Развој система вредности који се заснива на општим социјалним и моралним начелима демократског, хуманог и толерантног друштва;
- Развијање и неговање другарства, поштовања људских права и подстицање индивидуалне одговорности.
- Уважавање интересовања ученика.
- Стицање знања о језику, књижевности и медијима релевантним за будуће образовање и професионални развој;
- Оспособљавање ученика да ефикасно комуницира у усменом и писаном облику у различите сврхе;
- Оспособљавање ученика да комуницирају у усменом и писаном облику на теме из свакодневног живота на страном језику;
- Развијање свести о значају вишејезичности у савременој вишекултурној заједници;
- Разумевање повезаности различитих научних дисциплина;
- Разумевање и сналажење у садашњости и повезаности друштвених појава и процеса у простору и времену
- Прихватање и уважавање другог/друге без обзира на националну, верску, родну и друге разлике;
- Разумевање појава, процеса и односа у природи на основу знања физичких, хемијских и биолошких закона, модела и теорија;
- Правилно формирање математичких појмова и стицање основних математичких знања и вештина;
- Развијање способности за уочавање, формулисање, анализирање и решавање проблема;
- Усвајање дигиталних компетенциј;
- Развијање вештина и техника уметничког изражавања;
- Познавање различитих техника, стилова и медија уметничког изражавања;
- Познавање вредности сопственог културног наслеђа и повезаности са другим културама и традицијама;

IV СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Слободне наставне активности који се изучавају у нашој школи у другом циклусу образовања и васпитања су: *Чувари природе, Цртање сликање и вајање и Свакодневни живот у прошлости.*

Ученик обавезно бира једну слободну наставну активност од три које нуди школа. Успех ученика у слободним наставним активностима се оцењује описно и то: задовољава, добар и истиче се.

СЛОБОДНА НАСТАВНА АКТИВНОСТ: Цртање, сликање, вајање
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36
РАЗРЕД: V₁, V₂

НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА: 1

Циљ слободне наставне активности: Подстицање стваралачког и креативног мишљења код ученика и развијање естетичких критеријума кроз практични рад, оспособљавање ученика за комуникацију и решавање проблема и изграђивање позитивног односа према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
I	Цртање	Врсте и својства линија Линија као средство за стварање Различитих квалитета површина Естетско процењивање Однос величина Лепо писање са калиграфијом Компоновање више римичких целина у простору Цртање - естетско процењивање	<i>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</i> - опише линије које уочава у природи, окружењу и уметничким делима; - пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија; - гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала; - користи одабране садржаје као подстицаје за стварање оригиналних цртежа; - црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог;

			<ul style="list-style-type: none">- разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима линија и где се та знања примењују;- опише ритам који уочава у природи, окружењу и уметничким делима;- пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте ритма;- гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером;- користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма;- разматра, у групи, како је уочио - ла о визуелном ритму и где та знања може применити;- направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала;- исказе своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност- исказе своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности
--	--	--	--

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
Цртање	IX, X, XI	дијалогска, демонстрације, практичних радова	фронтални, индивидуални, групни	<ul style="list-style-type: none"> - представљање садржаја рада - разговори са ученицима (питања, дијалози, дискусије) - вежбање основних цртачких техника - усмеравање на самосталан рад са наглашеном индивидуалношћу - рад у групама са поделом задатака - естетска анализа, самовредновање и оцењивање од самих ученика 	<ul style="list-style-type: none"> усвајање и систематизација изложеног градива као и његова практична примена - разговори са наставником (питања, дијалози, дискусије) - вежбање различитих врста линија и површина и цртачких техника - покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло - тамно, облик - боја, простор, композиција 	<p>Елементи за процењивање напредовања и постигнућа су:</p> <p>Однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...);</p> <p>Однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...);</p> <p>Однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања;</p>	Компетенција за учење, Естетичка компетенција, Сарадња, Дигитална компетенција

						<p>спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...); Разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...; раздваја битно од небитног...) Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...); Оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...); Организација композиције (примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о</p>	
--	--	--	--	--	--	---	--

						<p>перспективи, правцу, смеру...); Вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...); Употреба техника (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала)... Самопроцена радова је вербална и подразумева излагање свих радова и поређење ликовних решења, а захтеви се уводе постепено.</p>	
--	--	--	--	--	--	--	--

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
II	Сликање	<p>Својства сликарских материјала и подлога Ритмичко компоновање боја и облика Коришћење разних материјала за компоновање Визуелно споразумевање Временски и просторни низови (цртани филм,стрип) Сликање - естетско процењивање</p>	<p><i>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - слика разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог; - наслика реалне облике у простору, самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон; - опажа боје - асоцијације у низу покретне слике: боје, мрље, цртежи, облици; - направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала; - пореди различите начине комуницирања од праисторије до данас; - изрази исту поруку, писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом; - тумачи једноставне визуелне информације; - искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност; - искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности; - искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
Сликање	XII, I, II, III	дијалогска, демонстрације, практичних радова	фронтални, индивидуални, групни	<ul style="list-style-type: none"> - вежбање основних сликарских техника, - усмеравање на самосталан рад са наглашеном индивидуалношћу - рад у групама са поделом задатака - естетска анализа и самовредновање - припрема сценографије за школске манифестације - израда панона, плаката 	<ul style="list-style-type: none"> - вежбање основних сликарских техника - сакупљање репродукција, формирање збирки - посматрају и естетски доживљавају дела ликовне уметности; - развијају љубав према ликовном наслеђу 	<p>Елементи за процењивање напредовања и постигнућа су:</p> <p>Однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...);</p> <p>Однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...);</p> <p>Однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања;</p>	<p>Дигитална компетенција, Комуникација, Естетичка компетенција, Одговорно учешће у демократском друштву</p>

						<p>спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...); Разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...; раздваја битно од небитног...) Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...); Оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...); Организација композиције (примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о</p>	
--	--	--	--	--	--	---	--

						<p>перспективи, правцу, смеру...); Вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...); Употреба техника (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала)... Самопроцена радова је вербална и подразумева излагање свих радова и поређење ликовних решења, а захтеви се уводе постепено.</p>	
--	--	--	--	--	--	--	--

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
III	Вајање	<p>Вајање, врсте вајарског материјала Везивање тродимензионалних облика у простору Слободно компоновање Обликовање употребних предмета (ситна пластика, накит) Вајање - естетска анализа</p>	<p><i>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима; - гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад; - обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком; - преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност; - комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену; - објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе; - разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује; - искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
Вајање	III, IV, V, VI	дијалогска, демонстрације, практичних радова	фронтални, индивидуални, групни	- самосталан рад са наглашеном индивидуалношћу у моделовању, рад у групи, рад у пару - примена конвексних и конкавних форми - дијалози, дискусије, естетска анализа и самовредновање	- практична примена усвојеног градива кроз израду плитког рељефа и слободне скулптуре - развијају способност за креативно и апстрактно мишљење; - развијају способност сарадње и самопоуздања у тимском раду	Елементи за процењивање напредовања и постигнућа су: Однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...); Однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...); Однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања;	Компетенција за учење, Естетичка компетенција, Сарадња, Дигитална компетенција, Одговоран однос према околини

						<p>спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...);</p> <p>Разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...; раздваја битно од небитног...)</p> <p>Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...);</p> <p>Оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...);</p> <p>Организација композиције (примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о</p>	
--	--	--	--	--	--	---	--

						<p>перспективи, правцу, смеру...); Вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...); Употреба техника (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала)... Самопроцена радова је вербална и подразумева излагање свих радова и поређење ликовних решења, а захтеви се уводе постепено.</p>	
--	--	--	--	--	--	--	--

СЛОБОДНА НАСТАВНА АКТИВНОСТ: Цртање, сликање, вајање
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36
РАЗРЕД: VI₁, VI₂

НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА: 1

Циљ слободне наставне активности: Подстицање стваралачког и креативног мишљења код ученика и развијање естетичких критеријума кроз практични рад, оспособљавање ученика за комуникацију и решавање проблема и изграђивање позитивног односа према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
I	Цртање	Тачка, линија и смер Слободан ритам маса и волумена, бојених мрља, линија, светлина Компоновање основних тродимензионалних облика Компоновање више ритмичких целина у простору (употребни предмети) Цртање - естетско процењивање	<i>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</i> - опише линије које уочава у природи, окружењу и уметничким делима; - пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија; - гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала; - пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима; - гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад;

			<ul style="list-style-type: none">- обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком;- комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену;- разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује;- искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно<ul style="list-style-type: none">- користи одабране садржаје као подстицаје за стварање оригиналних цртежа;- црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог;- разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима линија и где се та знања примењују;<ul style="list-style-type: none">- опише ритам који уочава у природи, окружењу и уметничким делима;- пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте ритма;- гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером;- користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма;- разматра, у групи, како је уочио - ла о визуелном ритму и где та знања може применити;- направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала;- искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност- искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности
--	--	--	--

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
Цртање	IX, X, XI	дијалoшка, демонстрације, практичних радова	фронтални, индивидуални, групни	<ul style="list-style-type: none"> - представљање садржаја рада - разговори са ученицима (питања, дијалози, дискусије) - вежбање основних цртачких техника - усмеравање на самосталан рад са наглашеном индивидуалношћу - рад у групама са поделом задатака - естетска анализа, самовредновање и оцењивање од самих ученика 	<ul style="list-style-type: none"> усвајање и систематизација изложеног градива као и његова практична примена - разговори са наставником (питања, дијалози, дискусије) - вежбање различитих врста линија и површина и цртачких техника - покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло - тамно, облик - боја, простор, композиција 	<p>Елементи за процењивање напредовања и постигнућа су:</p> <p>Однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...);</p> <p>Однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...);</p> <p>Однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања;</p>	<p>Компетенција за учење, Естетичка компетенција, Сарадња, Дигитална компетенција, Одговоран однос према околини</p>

						<p>спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу культуру, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...); Разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...; раздваја битно од небитног...) Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...); Оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...); Организација композиције (примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о</p>	
--	--	--	--	--	--	--	--

						<p>перспективи, правцу, смеру...); Вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...); Употреба техника (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала)... Самопроцена радова је вербална и подразумева излагање свих радова и поређење ликовних решења, а захтеви се уводе постепено.</p>	
--	--	--	--	--	--	--	--

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
II	Сликање	<p>Хроматски и ахроматски скуп Интензивне (јарке, чисте) боје и боје ослабљеног интензитета (замућене боје) Топле и хладне боје Визуелно споразумевање Пантомима, говор тела Амбијент - сценски простор Сликање - естетска анализа</p>	<p><i>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - слика разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог; - наслика реалне облике у простору, самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон; - опажа боје - асоцијације у низу покретне слике: боје, мрље, цртежи, облици; - направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала; - пореди различите начине комуницирања од праисторије до данас; - Учествоје у заједничком креативном раду који обједињује различите уметности и/или уметност и технологију; - изрази исту поруку, писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом; - тумачи једноставне визуелне информације; - искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност; - искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности; - искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
Сликање	XII, I, II, III	дијалогска, демонстрације, практичних радова	фронтални, индивидуални, групни	<ul style="list-style-type: none"> - вежбање основних сликарских техника, - усмеравање на самосталан рад са наглашеном индивидуалношћу - рад у групама са поделом задатака - естетска анализа и самовредновање - припрема сценографије за школске манифестације - израда панора, плаката 	<ul style="list-style-type: none"> - вежбање основних сликарских техника - сакупљање репродукција, формирање збирки - посматрају и естетски доживљавају дела ликовне уметности; - развијају љубав према ликовном наслеђу 	<p>Елементи за процењивање напредовања и постигнућа су:</p> <p>Однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...);</p> <p>Однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...);</p> <p>Однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања;</p>	<p>Дигитална компетенција, Комуникација, Естетичка компетенција, Одговорно учешће у демократском друштву</p>

						<p>спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...); Разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...; раздваја битно од небитног...) Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...); Оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...); Организација композиције (примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о</p>	
--	--	--	--	--	--	---	--

						<p>перспективи, правцу, смеру...); Вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...); Употреба техника (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала)... Самопроцена радова је вербална и подразумева излагање свих радова и поређење ликовних решења, а захтеви се уводе постепено.</p>	
--	--	--	--	--	--	--	--

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
III	Вајање	<p>Тактилне вредности површина и облика Чврста и мека форма Моделовање геометријских и неправилних форми Конвексна и конкавна форма Односи маса и волумена Вајање - естетска анализа</p>	<p><i>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима; - прави разноврсне текстуре на подлогама, облицима или у апликативном програму; - гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад; - обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком; - преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност; - комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену; - објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе; - разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује; - искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
Вајање	III, IV, V, VI	дијалoшка, демонстрације, практичних радова	фронтални, индивидуални, групни	- самосталан рад са наглашеном индивидуалношћу у моделовању, рад у групи, рад у пару - примена конвексних и конкавних форми - дијалози, дискусије, естетска анализа и самовредновање	- практична примена усвојеног градива кроз израду плитког рељефа и слободне скулптуре - развијају способност за креативно и апстрактно мишљење; - развијају способност сарадње и самопоуздања у тимском раду	Елементи за процењивање напредовања и постигнућа су: Однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...); Однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...); Однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања;	Компетенција за учење, Естетичка компетенција, Сарадња, Дигитална компетенција, Одговоран однос према околини

						<p>спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу культуру, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...);</p> <p>Разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...; раздваја битно од небитног...)</p> <p>Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...);</p> <p>Оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...);</p> <p>Организација композиције (примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о</p>	
--	--	--	--	--	--	--	--

						<p>перспективи, правцу, смеру...); Вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...); Употреба техника (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала)... Самопроцена радова је вербална и подразумева излагање свих радова и поређење ликовних решења, а захтеви се уводе постепено.</p>	
--	--	--	--	--	--	--	--

СЛОБОДНА НАСТАВНА АКТИВНОСТ: Цртање, сликање, вајање
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36
РАЗРЕД: VII₁, VII₂

НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА: 1

Циљ слободне наставне активности: Подстицање стваралачког и креативног мишљења код ученика и развијање естетичких критеријума кроз практични рад, оспособљавање ученика за комуникацију и решавање проблема и изграђивање позитивног односа према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
I	Цртање	Пропорције Компоновање величина у простору Компоновање и степеновање облика у простору Арабеска Естетска анализа	<i>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</i> <ul style="list-style-type: none">- Обликује композиције примењујући основна знања о пропорцијама и перспективи;- користи одабране садржаје као подстицаје за стварање оригиналних цртежа;- црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог;- гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад;- комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент, арабеску за одређену намену;

			<ul style="list-style-type: none">- разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује;- исказе своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно- опише ритам који уочава у природи, окружењу и уметничким делима;- пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте ритма;- гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером;- користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма;- разматра, у групи, како је уочио - ла о визуелном ритму и где та знања може применити;- направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала;- исказе своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност- исказе своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности
--	--	--	--

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
Цртање	IX, X, XI	дијалогска, демонстрације, практичних радова	фронтални, индивидуални, групни	<ul style="list-style-type: none"> - представљање садржаја рада - разговори са ученицима (питања, дијалози, дискусије) - вежбање основних цртачких техника - усмеравање на самосталан рад са наглашеном индивидуалношћу - рад у групама са поделом задатака - естетска анализа, самовредновање и оцењивање од самих ученика 	<ul style="list-style-type: none"> усвајање и систематизација изложеног градива као и његова практична примена - разговори са наставником (питања, дијалози, дискусије) - вежбање различитих врста линија и површина и цртачких техника - покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло - тамно, облик - боја, простор, композиција 	<p>Елементи за процењивање напредовања и постигнућа су:</p> <p>Однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...);</p> <p>Однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...);</p> <p>Однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања;</p>	<p>Компетенција за учење, Естетска компетенција, Сарадња, Дигитална компетенција, Одговорно учење у демократском друштву</p>

						<p>спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...); Разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...; раздваја битно од небитног...) Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...); Оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...); Организација композиције (примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о</p>	
--	--	--	--	--	--	---	--

						<p>перспективи, правцу, смеру...); Вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...); Употреба техника (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала)... Самопроцена радова је вербална и подразумева излагање свих радова и поређење ликовних решења, а захтеви се уводе постепено.</p>	
--	--	--	--	--	--	--	--

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
II	Сликање	<p>Равнотежа облика и боје у простору Контраст, светлина, површина и облика у одређеном простору Сродност ликовних вредности у одређеном простору Естетска анализа</p>	<p><i>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - слика разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог; - наслика реалне облике у простору, самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон; - опажа боје - асоцијације у низу покретне слике: боје, мрље, цртежи, облици; - направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала; - пореди различите начине комуницирања од праисторије до данас; - изрази исту поруку, писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом; - тумачи једноставне визуелне информације; - искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност; - искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности; - искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
Сликање	XII, I, II, III	дијалогска, демонстрације, практичних радова	фронтални, индивидуални, групни	<ul style="list-style-type: none"> - вежбање основних сликарских техника, - усмеравање на самосталан рад са наглашеном индивидуалношћу - рад у групама са поделом задатака - естетска анализа и самовредновање - припрема сценографије за школске манифестације - израда панора, плаката 	<ul style="list-style-type: none"> - вежбање основних сликарских техника - сакупљање репродукција, формирање збирки - посматрају и естетски доживљавају дела ликовне уметности; - развијају љубав према ликовном наслеђу 	<p>Елементи за процењивање напредовања и постигнућа су:</p> <p>Однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...);</p> <p>Однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истражан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...);</p> <p>Однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања;</p>	<p>Дигитална компетенција, Комуникација, Естетичка компетенција, Одговорно учешће у демократском друштву</p>

						<p>спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...); Разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...; раздваја битно од небитног...) Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...); Оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...); Организација композиције (примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о</p>	
--	--	--	--	--	--	---	--

						<p>перспективи, правцу, смеру...); Вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...); Употреба техника (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала)... Самопроцена радова је вербална и подразумева излагање свих радова и поређење ликовних решења, а захтеви се уводе постепено.</p>	
--	--	--	--	--	--	--	--

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
III	Вајање	Обликовање маса и волумена додавањем и одузимањем Орнаменти Вајарски материјали, одливање (негатив и позитив) Вајање - гипс и одговарајућа средства и материјали Естетска анализа	<p><i>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима; - гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад; - обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком; <ul style="list-style-type: none"> - преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност; - прави разноврсне текстуре на подлогама, облицима или у апликативном програму; - комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену; - објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе; - разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује; - искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
Вајање	III, IV, V, VI	дијалогска, демонстрације, практичних радова	фронтални, индивидуални, групни	- самосталан рад са наглашеном индивидуалношћу у моделовању, рад у групи, рад у пару - примена конвексних и конкавних форми - дијалози, дискусије, естетска анализа и самовредновање	- практична примена усвојеног градива кроз израду плитког рељефа и слободне скулптуре - развијају способност за креативно и апстрактно мишљење; - развијају способност сарадње и самопоуздања у тимском раду	Елементи за процењивање напредовања и постигнућа су: Однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...); Однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...); Однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања;	Компетенција за учење, Естетичка компетенција, Сарадња, Дигитална компетенција, Одговоран однос према околини

						<p>спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...); Разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...; раздваја битно од небитног...) Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...); Оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...); Организација композиције (примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о</p>	
--	--	--	--	--	--	---	--

						<p>перспективи, правцу, смеру...); Вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...); Употреба техника (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала)... Самопроцена радова је вербална и подразумева излагање свих радова и поређење ликовних решења, а захтеви се уводе постепено.</p>	
--	--	--	--	--	--	--	--

СЛОБОДНА НАСТАВНА АКТИВНОСТ: Цртање, сликање, вајање
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 34
РАЗРЕД: VIII₁, VIII₂

НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА: 1

Циљ слободне наставне активности: Подстицање стваралачког и креативног мишљења код ученика и развијање естетичких критеријума кроз практични рад, оспособљавање ученика за комуникацију и решавање проблема и изграђивање позитивног односа према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
I	Цртање	Контраст, јединство и доминанта у простору Слободно компоновање и фантастика Фотомонтажа Амблем Текстура, материјализација Естетска анализа	<i>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</i> - користи одабране садржаје као подстицаје за стварање оригиналних цртежа; - црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог; - гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад; - гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером;

			<ul style="list-style-type: none">- користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма;- направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала;- бира одговарајући прибор, материјал, технику, уређај и апликативни програм за изражавање идеја, имагинације, емоција, ставова и порука;- прави разноврсне текстуре на подлогама или у апликативном програму;- користи разноврсне податке и информације као подстицај за стваралачки рад;- примењује знања о елементима и принципима компоновања у стваралачком раду и свакодневном животу;- дискутује аргументовано о својим и радовима других уважавајући различита мишљења;- прави презентације усклађујући слику и текст и приказујући кључне податке и визуелне информације;- тумачи садржаје одабраних уметничких дела и одабрану визуелну метафорику;- исказе своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност- исказе своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно;- исказе своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности
--	--	--	--

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
Цртање	IX, X, XI	дијалогска, демонстрације, практичних радова	фронтални, индивидуални, групни	саопштава наставне садржаје организује и усмерава идеје и креативност упознаје ученике са методама и техникама успешног ликовног изражавања преноси теоријска и практична знања процењује и оцењује ниво и квалитет радова преноси културне вредности формира правилан поглед на свет и систем вредности развија карактер ученика и црте личности; објашњавање, дискусија, дијалог, демонстрација; показивање основних цртачких техника;	посматрање, опажање, учешће у дискусији, откривање и увиђање законитости и процеса, изражавање својих мисли, осећања и закључака, анализа и синтеза опаженог, стварање, вежбање, усвајање знања, понављање, израда и презентовање самосталних и практичних радова	Елементи за процењивање напредовања и постигнућа су: Однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...); Однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...); Однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања;	Компетенција за учење, Естетичка компетенција, Сарадња, Дигитална компетенција, Одговорно учешће у демократском друштву, Одговоран однос према околини

				<p>објашњавање и уознавање са основним ликовним елементима; индивидуални рад и рад у групама; коректуре и естетске анализе (заједно са ученицима); рад по природи (моделу); посете културним институцијама (музеји, галерије)</p>		<p>спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...); Разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...; раздваја битно од небитног...) Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...); Оригинално (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...); Организација композиције (примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о</p>	
--	--	--	--	---	--	---	--

						<p>перспективи, правцу, смеру...); Вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...); Употреба техника (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала)... Самопроцена радова је вербална и подразумева излагање свих радова и поређење ликовних решења, а захтеви се уводе постепено.</p>	
--	--	--	--	--	--	--	--

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
II	Сликање	<p>Енформел Ритмичко хармонијска композиција чисте боје и форме Систем низања тачака боје, облика и волумена према одређеној шеми Визуелна метафорика (површинско обликовање) Слободно компоновање и фантастика Естетска анализа</p>	<p><i>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - слика разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог; - наслика реалне и нереалне облике у простору, самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон; - опажа боје - асоцијације у низу покретне слике: боје, мрље, цртежи, облици; - направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала; - пореди различите начине комуницирања од праисторије до данас; - изрази исту поруку, писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом; - тумачи једноставне визуелне информације; - искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност; - искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности; - искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
Сликање	XII, I, II, III	дијалогска, демонстрације, практичних радова	фронтални, индивидуални, групни	саопштава наставне садржаје; организује и усмерава идеје и креативност; упознаје ученике са методама и техникама успешног ликовног изражавања; преноси теоријска и практична знања; процењује и оцењује ниво и квалитет радова; преноси културне вредности; формира правилан поглед на свет и систем вредности; развија карактер ученика и црте личности; објашњавање, разговор; демонстрирање основних сликарских техника; показивање репродукција	посматрање, опажање, учешће у дискусији, откривање и увиђање законитости и процеса, изражавање својих мисли, осећања и закључака, анализа и синтеза опаженог, стварање, вежбање, усвајање знања, понављање, израда и презентовање самосталних и практичних радова	Елементи за процењивање напредовања и постигнућа су: Однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...); Однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...); Однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања;	Дигитална компетенција, Комуникација, Естетичка компетенција, Одговорно учешће у демократском друштву, Одговоран однос према околини

				<p>познатих сликара (чисте и замућене боје); креирање вежби и њихова примена; коректуре и естетске анализе; рад по природи и рад из маште; посета позоришту</p>		<p>спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...); Разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...; раздваја битно од небитног...) Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...); Оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...); Организација композиције (примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о</p>	
--	--	--	--	---	--	---	--

						<p>перспективи, правцу, смеру...); Вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...); Употреба техника (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала)... Самопроцена радова је вербална и подразумева излагање свих радова и поређење ликовних решења, а захтеви се уводе постепено.</p>	
--	--	--	--	--	--	--	--

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
III	Вајање	<p>Визуелна метафорика (амблем, тродимензионално обликовање) Контраст, јединство и доминанта у простору Естетска анализа</p>	<p><i>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима; - гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад; - обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком; <ul style="list-style-type: none"> - преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност; - прави разноврсне текстуре на подлогама, облицима или у апликативном програму; - комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену; - објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе; - разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује; - искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
Вајање	III, IV, V, VI	дијалогска, демонстрације, практичних радова	фронтални, индивидуални, групни	саопштава наставне садржаје; организује и усмерава идеје и креативност;; упознаје ученике са методама и техникама успешног ликовног изражавања преноси теоријска и практична знања; оцењује и квалитет радова; преноси културне вредности; формира правилан поглед на свет и систем вредности; развија карактер ученика и црте личности; кроз разговор и објашњавање упознавање ученика са основним вајарским материјалима и техникама; репродукције 2д и 3д уметничких	посматрање, опажање, учешће у дискусији, откривање и увиђање законитости и процеса, изражавање својих мисли, осећања и закључака, анализа и синтеза опаженог, стварање, вежбање, усвајање знања, понављање, израда и презентовање самосталних и практичних радова	Елементи за процењивање напредовања и постигнућа су: Однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...); Однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...); Однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања;	Компетенција за учење, Естетичка компетенција, Сарадња, Дигитална компетенција, Одговорно учешће у демократском друштву, Одговоран однос према околини

				дела и уочавање разлика; демонстрација рада у појединим материјалима- глина,глинамол... индивидуални, рад у пару и групи са ученицима; рад по природи; коректура и естетска анализа		спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...); Разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...; раздваја битно од небитног...) Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...); Оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...); Организација композиције (примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о	
--	--	--	--	---	--	--	--

						<p>перспективи, правцу, смеру...); Вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...); Употреба техника (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала)... Самопроцена радова је вербална и подразумева излагање свих радова и поређење ликовних решења, а захтеви се уводе постепено.</p>	
--	--	--	--	--	--	--	--

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ЧУВАРИ ПРИРОДЕ**РАЗРЕД: V****ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36**

Циљ слободне наставне активности: Основни циљеви овог изборног предмета јесу да се код ученика: развије функционална писменост из области животне средине и усвоје и примене концепти одрживог развоја.

Редни број и назив теме	Време реализације	Садржај програма	Начин остваривања програма		Исходи
			Активности наставника	Активности ученика	
ПОЛОЖАЈ И УЛОГА ЧОВЕКА У ПРИРОДИ	Септембар Октобар Новембар	<ul style="list-style-type: none">-Основни појмови из области животне средине-Утицај човека на животну средину-Концепт одрживог развоја-Природна равнотежа Вођење сопствене економије и економије природе	<ul style="list-style-type: none">-упознаје ученике са циљевима и садржајима програма-упознаје их са правилима рада-прати рад и залагање ученика на часу-води рачуна о индивидуализацији приступу ученику-подстиче код ученика развој мишљења и разумевања-неговање позитивне климе у одељењу омогућити подстицајну средину за рад и учење	<ul style="list-style-type: none">активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу-практична примена стечених знања-активно учешће у раду-самопроцењивање напретка- запажања на часовима - примењивање и повезивање знања са другим областима ,-Решавање проблема	<ul style="list-style-type: none">-ученици разумеју појам екологије и основне еколошке појмове у природи-схватају позитиван и негативан утицај човека на живи свет-ученик разуме важност подизања еколошке свести-схватају важност очувања еколошке равнотеже-ученик зна основне особине животних средина

Редни број и назив теме	Време реализације	Садржај програма	Начин остваривања програма		Исходи
			Активности наставника	Активности ученика	
2.ПРИРОДНА БОГАТСТВА (РЕСУРСИ) И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ	Децембар	Обновљива, необновљива и стална природна богатства Одрживо коришћење природних богатства <i>обрада</i>	-уознаје ученике са циљевима и садржајима програма -уознаје их са правилима рада -прати рад и залагање ученика на часу -води рачуна о индивидуализацији приступу ученику -подстиче код ученика развој мишљења и разумевања неговање позитивне климе у одељењу омогућити подстицајну средину за рад и учење	активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу -практична примена стечених знања -активно учешће у раду -самопроцењивање напретка - запажања на часовима - примењивање и повезивање знања са другим областима , -Решавање проблема	Ученик зна да наброји природна богатства и њихов значај -ученик разуме појам одрживог развоја -ученик ће схватити значај рационалног коришћења природних ресурса -ученик развија еколошку, здравствену и културу живљења

Редни број и назив теме	Време реализације	Садржај програма	Начин остваривања програма		Исходи
			Активности наставника	Активности ученика	
3. ИЗВОРИ И ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	<p>Јануар</p> <p>Фебруар</p> <p>март</p>	<p>Појам,извори и врсте загађивања</p> <p>Глобалне промене и последице</p> <p>Глобално загревање и последице</p> <p>Озонске рупе и последице</p> <p>Смањење загађења од отпада</p> <p>Пројектни задаци у оквиру теме</p>	<p>-упознаје ученике са циљевима и садржајима програма</p> <p>-упознаје их са правилима рада</p> <p>-прати рад и залагање ученика на часу</p> <p>-води рачуна о индивидуализацији приступа ученику</p> <p>-подстиче код ученика развој мишљења и разумевања</p> <p>неговање позитивне климе у одељењу</p> <p>омогућити подстицајну средину за рад и учење</p>	<p>активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу</p> <p>-практична примена стечених знања</p> <p>-активно учешће у раду</p> <p>-самопроцењивање напретка</p> <p>- запажања на часовима - примењивање и повезивање знања са другим областима ,</p> <p>-Решавање проблема</p>	<p>ученик зна који су главни извори загађивања животне средине</p> <p>-ученик разуме улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине</p> <p>-ученик схвата које су глобалне последице загађивања животне средине</p> <p>-ученик познаје основне хигијенске мере и разуме зашто су потребне</p> <p>-ученик има изграђен став,развија знање и умеће неопходно за заштиту животне средине</p>

Редни број и назив теме	Време реализације	Садржај програма	Начин остваривања програма		Исходи
			Активности наставника	Активности ученика	
4.БИОДИВЕРЗИТЕТ – БИОЛОШКА РАЗНОВРСНОСТ	Април Мај Јун	Дефиниција и појам биодиверзитета Угрожавање биодиверзитета Нестајање врста и заштита	-упознаје ученике са циљевима и садржајима програма -упознаје их са правилима рада -прати рад и залагање ученика на часу -води рачуна о индивидуализацији приступа ученику -подстиче код ученика развој мишљења и разумевања неговање позитивне климе у одељењу омогућити подстицајну средину за рад и учење	активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу -практична примена стечених знања -активно учешће у раду -самопроцењивање напретка - запажања на часовима - примењивање и повезивање знања са другим областима , -Решавање проблема	-ученик схвата појам биодиверзитета и биолошке разноврсности -ученик закључује колико је значај биодиверзитета важан за опстанак на Земљи

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ЧУВАРИ ПРИРОДЕ
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВАДОДАТНЕ НАСТАВЕ: 36
РАЗРЕД: VI

Циљ слободне наставне активности: Основни циљеви овог изборног предмета јесу да се код ученика: развије функционална писменост из области животне средине и усвоје и примене концепти одрживог развоја.

Редни број и назив теме	Време реализације	Садржај програма	Начин остваривања програма		Исходи
			Активности наставника	Активности ученика	
ПОЛОЖАЈ И УЛОГА ЧОВЕКА У ПРИРОДИ	Септембар Октобар Новембар	Животна средина Одговоран однос човека према животној средини Животна заједница и животно станиште Значај биљака и животиња Одговоран однос према биљкама Улога и значај биљака у животу човека Односи исхране у природи Одговоран однос према животињама Лоши стилови живота Храна из природе	-уознаје ученике са циљевима и садржајима програма -уознаје их са правилима рада -прати рад и залагање ученика на часу -води рачуна о индивидуализацији приступа ученику -подстиче код ученика развој мишљења и разумевања неговање позитивне климе у одељењу омогућити подстицајну средину за рад и учење	активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу -практична примена стечених знања -активно учешће у раду -самопроцењивање напретка - запажања на часовима - примењивање и повезивање знања са другим областима , -Решавање проблема	ученици разумеју појам екологије и основне еколошке појмове у природи -схватају позитиван и негативан утицај човека на живи свет -ученик разуме важност подизања еколошке свести -повеже узроке нарушавања животне средине са последицама по животну средину и људско здравље и делује личним примером у циљу заштите животне средине; -користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата;

Редни број и назив теме	Време реализације	Садржај програма	Начин остваривања програма		Исходи
			Активности наставника	Активности ученика	
2.ПРИРОДНА БОГАТСТВА (РЕСУРСИ) И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ	Децембар	Обновљива, необновљива и стална природна богатства Одрживо коришћење природних богатства <i>обрада</i>	-уознаје ученике са циљевима и садржајима програма -уознаје их са правилима рада -прати рад и залагање ученика на часу -води рачуна о индивидуализацији приступу ученику -подстиче код ученика развој мишљења и разумевања неговање позитивне климе у одељењу омогућити подстицајну средину за рад и учење	активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу -практична примена стечених знања -активно учешће у раду -самопроцењивање напретка - запажања на часовима - примењивање и повезивање знања са другим областима , -Решавање проблема	Ученик зна да наброји природна богатства и њихов значај -ученик разуме појам одрживог развоја -ученик ће схватити значај рационалног коришћења природних ресурса -ученик развија еколошку, здравствену и културу живљења

Редни број и назив теме	Време реализације	Садржај програма	Начин остваривања програма		Исходи
			Активности наставника	Активности ученика	
3. ИЗВОРИ И ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	<p>Јануар</p> <p>Фебруар</p> <p>март</p>	<p>Климатске промене</p> <p>Загађивање воде</p> <p>Загађивање земљишта</p> <p>Загађивање ваздуха</p> <p>Какав ваздух удишемо-лишајеви</p> <p>Загађивање воде, ваздуха и земљишта Дан вода</p> <p>„22.март“ Дан шума</p> <p>Отпад и рециклажа</p>	<p>-упознаје ученике са циљевима и садржајима програма</p> <p>-упознаје их са правилима рада</p> <p>-прати рад и залагање ученика на часу</p> <p>-води рачуна о индивидуализацији приступу ученику</p> <p>-подстиче код ученика развој мишљења и разумевања</p> <p>неговање позитивне климе у одељењу омогућити подстицајну средину за рад и учење</p>	<p>активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу</p> <p>-практична примена стечених знања</p> <p>-активно учешће у раду</p> <p>-самопроцењивање напретка</p> <p>- запажања на часовима - примењивање и повезивање знања са другим областима ,</p> <p>-Решавање проблема</p>	<p>ученик зна који су главни извори загађивања животне средине</p> <p>-ученик разуме улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине</p> <p>-ученик схвата које су глобалне последице загађивања животне средине</p> <p>-ученик познаје основне хигијенске мере и разуме зашто су потребне</p> <p>-ученик има изграђен став,развија знање и умеће неопходно за заштиту животне средине</p> <p>-одржава личну хигијену и хигијену животног простора у циљу спречавања инфекција</p>

Редни број и назив теме	Време реализације	Садржај програма	Начин остваривања програма		Исходи
			Активности наставника	Активности ученика	
4.БИОДИВЕРЗИТЕТ – БИОЛОШКА РАЗНОВРСНОСТ	Април Мај Јун	Биодиверзитет -разноврсност инсеката Биодиверзитет Дан пчела ,, Изумрле врсте животиња Ишчезле врсте биљака Збирка инсеката <i>Ишчезле врсте биљака и животиња</i>	-упознаје ученике са циљевима и садржајима програма -упознаје их са правилима рада -прати рад и залагање ученика на часу -води рачуна о индивидуализацији приступу ученику -подстиче код ученика развој мишљења и разумевања неговање позитивне климе у одељењу омогућити подстицајну средину за рад и учење	активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу -практична примена стечених знања -активно учешће у раду -самопроцењивање напретка - запажања на часовима - примењивање и повезивање знања са другим областима , -Решавање проблема	-ученик схвата појам биодиверзитета и биолошке разноврсности -ученик закључује колико је значај биодиверзитета важан за опстанак на Земљи

Редни број и назив теме	Време реализације	Садржај програма	Начин остваривања програма		Исходи
			Активности наставника	Активности ученика	
4.БИОДИВЕРЗИТЕТ – БИОЛОШКА РАЗНОВРСНОСТ	Април Мај Јун	Биодиверзитет- биолошка разноврсност Угрожавање природних и културних добара Нестајање врста и заштита Изумрле и угрожене врсте Црвене књиге флоре и фауне	-упознаје ученике са циљевима и садржајима програма -упознаје их са правилима рада -прати рад и залагање ученика на часу -води рачуна о индивидуализацији приступу ученику -подстиче код ученика развој мишљења и разумевања неговање позитивне климе у одељењу омогућити подстицајну средину за рад и учење	активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу -практична примена стечених знања -активно учешће у раду -самопроцењивање напретка - запажања на часовима - примењивање и повезивање знања са другим областима , -Решавање проблема	ученик схвата појам биодиверзитета и биолошке разноврсности -ученик закључује колико је значај биодиверзитета важан за опстанак на Земљи -предложи акције заштите биодиверзитета и учествује у њима;

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ЧУВАРИ ПРИРОДЕ
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВАДОДАТНЕ НАСТАВЕ:36
РАЗРЕД:VII_

Циљ слободне наставне активности : Основни циљеви овог изборног предмета јесу да се код ученика: развије функционална писменост из области животне средине и усвоје и примене концепти одрживог развоја.

Редни број и назив теме	Време реализације	Садржај програма	Начин остваривања програма		Исходи
			Активности наставника	Активности ученика	
1.ПОЛОЖАЈ И УЛОГА ЧОВЕКА У ПРИРОДИ	Септембар Октобар Новембар	Основни појмови у екологији- еколошки .Порекло јестивих биљака .Јестиве биљке Односи исхране у екосистему- ланац исхране Ланац исхране Кружење воде и супстанце у екосистему Лековите биљке Одговоран однос човека према биљкама и животињама Култура живљења .Храна из природе	-упознаје ученике са циљевима и садржајима програма -упознаје их са правилима рада -прати рад и залагање ученика на часу -води рачуна о индивидуализацији приступу ученику -подстиче код ученика развој мишљења и разумевања негововање позитивне климе у одељењу омогућити подстицајну средину за рад и учење	активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу -практична примена стечених знања -активно учешће у раду -самопроцењивање напретка - запажања на часовима - примењивање и повезивање знања са другим областима , -Решавање проблема	-ученици разумеју појам екологије и основне еколошке појмове у природи -схватају позитиван и негативан утицај човека на живи свет -ученик разуме важност подизања еколошке свести -схватају важност очувања еколошке равнотеже -ученик зна основне особине животних средина -упореди прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима;

Редни број и назив теме	Време реализације	Садржај програма	Начин остваривања програма		Исходи
			Активности наставника	Активности ученика	
2.ПРИРОДНА БОГАТСТВА (РЕСУРСИ) И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ	Децембар	Еколошки отисак и природни ресурси <i>обрада</i> Одговоран однос према природним ресурсима <i>обрада</i> Одговоран однос према природним ресурсима	-упознаје ученике са циљевима и садржајима програма -упознаје их са правилима рада -прати рад и залагање ученика на часу -води рачуна о индивидуализацији приступу ученику -подстиче код ученика развој мишљења и разумевања неговање позитивне климе у одељењу омогућити подстицајну средину за рад и учење	активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу -практична примена стечених знања -активно учешће у раду -самопроцењивање напретка - запажања на часовима - примењивање и повезивање знања са другим областима , -Решавање проблема	Ученик зна да наброји природна богатства и њихов значај -ученик разуме појам одрживог развоја -ученик ће схватити значај рационалног коришћења природних ресурса -ученик развија еколошку, здравствену и културу живљења упореди прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима;

Редни број и назив теме	Време реализације	Садржај програма	Начин остваривања програма		Исходи
			Активности наставника	Активности ученика	
3. ИЗВОРИ И ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	<p>Јануар</p> <p>Фебруар</p> <p>март</p>	<p>Извори и последице загађивања животне средине</p> <p>Загађивање воде ,ваздуха и земљишта Киселе кише.Сушење шума</p> <p>Извори и последице загађивања животне средине</p> <p>Ерозија земљишта и ширење пустиња Унапређивање животне средине Ефекат стаклене баште и озонске рупе Отпад и рециклажа Рециклажа предмета од папира</p>	<p>-упознаје ученике са циљевима и садржајима програма</p> <p>-упознаје их са правилима рада</p> <p>-прати рад и залагање ученика на часу</p> <p>-води рачуна о индивидуализацији приступу ученику</p> <p>-подстиче код ученика развој мишљења и разумевања</p> <p>неговање позитивне климе у одељењу омогућити подстицајну средину за рад и учење</p>	<p>активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу</p> <p>-практична примена стечених знања</p> <p>-активно учешће у раду</p> <p>-самопроцењивање напретка</p> <p>- запажања на часовима - примењивање и повезивање знања са другим областима ,</p> <p>-Решавање проблема</p>	<p>ученик зна који су главни извори загађивања животне средине</p> <p>-ученик разуме улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине</p> <p>-ученик схвата које су глобалне последице загађивања животне средине</p> <p>-ученик познаје основне хигијенске мере и разуме зашто су потребне</p> <p>-ученик има изграђен став,развија знање и умеће неопходно за заштиту животне средине</p>

Редни број и назив теме	Време реализације	Садржај програма	Начин остваривања програма		Исходи
			Активности наставника	Активности ученика	
4.БИОДИВЕРЗИТЕТ – БИОЛОШКА РАЗНОВРСНОСТ	Април Мај Јун	Биодиверзитет- биолошка разноврсност Угрожавање природних и културних добара Нестајање врста и заштита Изумрле и угрожене врсте Црвене књиге флоре и фауне	-упознаје ученике са циљевима и садржајима програма -упознаје их са правилима рада -прати рад и залагање ученика на часу -води рачуна о индивидуализацији приступу ученику -подстиче код ученика развој мишљења и разумевања неговање позитивне климе у одељењу омогућити подстицајну средину за рад и учење	активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу -практична примена стечених знања -активно учешће у раду -самопроцењивање напретка - запажања на часовима - примењивање и повезивање знања са другим областима , -Решавање проблема	ученик схвата појам биодиверзитета и биолошке разноврсности -ученик закључује колико је значај биодиверзитета важан за опстанак на Земљи -предложи акције заштите биодиверзитета и учествује у њима;

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ЧУВАРИ ПРИРОДЕ
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ: 36
РАЗРЕД:VIII

Циљ слободне наставне активности : Основни циљеви овог изборног предмета јесу да се код ученика:развије функционална писменост из области животне средине и усвоје и примене концепти одрживог развоја.

Редни број и назив теме	Време реализације	Садржај програма	Начин остваривања програма		Исходи
			Активности наставника	Активности ученика	
1.ПОЛОЖАЈ И УЛОГА ЧОВЕКА У ПРИРОДИ	Септембар Октобар Новембар	Основни појмови у екологији- еколошки речник. Еколошки нивои организације.Пројектни задатак (глобус). Односи исхране у екосистему- ланац исхране Ланац исхране Кружење воде и супстанце у екосистему . Одговоран однос човека према биљкама и животињама Пројектни задаци везани за тему : улога чувара природе	-упознаје ученике са циљевима и садржајима програма -упознаје их са правилима рада -прати рад и залагање ученика на часу -води рачуна о индивидуализацији приступу ученику -подстиче код ученика развој мишљења и разумевања неговање позитивне климе у одељењу омогућити подстицајну средину за рад и учење	активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу -практична примена стечених знања -активно учешће у раду -самопроцењивање напретка - запажања на часовима - примењивање и повезивање знања са другим областима , -Решавање проблема	-ученици разумеју појам екологије и основне еколошке појмове у природи -схватају позитиван и негативан утицај човека на живи свет -ученик разуме важност подизања еколошке свести -схватају важност очувања еколошке равнотеже -ученик зна основне особине животних средина -упореди прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима;

Редни број и назив теме	Време реализације	Садржај програма	Начин остваривања програма		Исходи
			Активности наставника	Активности ученика	
2.ПРИРОДНА БОГАТСТВА (РЕСУРСИ) И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ	Децембар	Еколошки отисак и природни ресурси Одговоран однос према природним ресурсима Пројектни задаци везани за тему	-упознаје ученике са циљевима и садржајима програма -упознаје их са правилима рада -прати рад и залагање ученика на часу -води рачуна о индивидуализацији приступу ученику -подстиче код ученика развој мишљења и разумевања неговање позитивне климе у одељењу омогућити подстицајну средину за рад и учење	активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу -практична примена стечених знања -активно учешће у раду -самопроцењивање напретка - запажања на часовима - примењивање и повезивање знања са другим областима , -Решавање проблема	Ученик зна да наброји природна богатства и њихов значај -ученик разуме појам одрживог развоја -ученик ће схватити значај рационалног коришћења природних ресурса -ученик развија еколошку, здравствену и културу живљења упореди прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима;

Редни број и назив теме	Време реализације	Садржај програма	Начин остваривања програма		Исходи
			Активности наставника	Активности ученика	
3. ИЗВОРИ И ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	<p>Јануар Фебруар март</p>	<p>Извори и последице загађивања животне средине Загађивање воде ,ваздуха и земљишта Пројектни задаци везани за тему Унапређивање животне средине Отпад и рециклажа Рециклажа материјала Пројектни задаци</p>	<p>-уознаје ученике са циљевима и садржајима програма -уознаје их са правилима рада -прати рад и залагање ученика на часу -води рачуна о индивидуализацији приступу ученику -подстиче код ученика развој мишљења и разумевања неговање позитивне климе у одељењу омогућити подстицајну средину за рад и учење</p>	<p>активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу -практична примена стечених знања -активно учешће у раду -самопроцењивање напретка - запажања на часовима - примењивање и повезивање знања са другим областима , -Решавање проблема</p>	<p>ученик зна који су главни извори загађивања животне средине -ученик разуме улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине -ученик схвата које су глобалне последице загађивања животне средине -ученик познаје основне хигијенске мере и разуме зашто су потребне -ученик има изграђен став,развија знање и умеће неопходно за заштиту животне средине</p>

Редни број и назив теме	Време реализације	Садржај програма	Начин остваривања програма		Исходи
			Активности наставника	Активности ученика	
4.БИОДИВЕРЗИТЕТ – БИОЛОШКА РАЗНОВРСНОСТ	Април Мај Јун	Биодиверзитет- биолошка разноврсност Угрожавање природних и културних добара Нестајање врста и заштита Изумрле и угрожене врсте Црвене књиге флоре и фауне	-упознаје ученике са циљевима и садржајима програма -упознаје их са правилима рада -прати рад и залагање ученика на часу -води рачуна о индивидуализацији приступу ученику -подстиче код ученика развој мишљења и разумевања неговање позитивне климе у одељењу омогућити подстицајну средину за рад и учење	активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу -практична примена стечених знања -активно учешће у раду -самопроцењивање напретка - запажања на часовима - примењивање и повезивање знања са другим областима , -Решавање проблема	ученик схвата појам биодиверзитета и биолошке разноврсности -ученик закључује колико је значај биодиверзитета важан за опстанак на Земљи -предложи акције заштите биодиверзитета и учествује у њима;

СЛОБОДНА НАСТАВНА АКТИВНОСТ: СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36

РАЗРЕД: ПЕТИ

НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА: 1

Циљ слободне наставне активности: Циљ изучавања предмета је проширивање знања из области опште културе и оспособљавање ученика да, кроз упознавање начином живота људи у прошлости, боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укорености. Ученици би требало да се упознају са специфичностима динамике културних промена и да науче како да сагледају себе у контексту "другог", да би сопствени идентитет што потпуније интегрисали у шири контекст разуђене и сложене садашњости.

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
1.	УВОД	Прошлост (појам прошлости). Време (хронологија, оријентација у времену). Значај проучавања прошлости. Појам свакодневног живота (односи у породици, исхрана, становање, одевање, школовање, лечење, производња, забава, разлика између политичке историје и историје свакодневног живота...) Значај проучавања свакодневног живота у прошлости	Ученик ће на крају: Разумети појам свакодневни живот Разумети појам прошлости Разумети значај проучавања свакодневног живота у прошлости

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
1.УВОД	септембар	Монолошко-дијалогска илустративно-демонстративна метода метода самосталног рада ученика	Фронтални рад групни рад индивидуални рад рад у пару	Наставник припрема и организује, објашњава кључне речи, сугерише, похваљује рад ученика, подстиче на рад, проверава и процењује рад ученика, највљује активности	Активно слушање Учешће у разговору Гледања илустрација	наративна илустративна дијалогска у реализацији планираних садржаја полази се од развоја међупредметних компетенција кроз активне позиције ученика и њихово активно учешће. Акцент је и поређење са савременим добом	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Сарадња

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
2.	ИГРЕ У ПРОШЛОСТИ	Појам и феномен игре Играчке Дечје игре у садашњости Дечје игре у прошлости Традиционалне игре у Србији	Ученик ће на крају Разиловати и препознавати дечје игре у прошлости и садашњости Бити упознат са дечјим играма у прошлости Увидети разлику између игара некад и сад

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
<p align="center">2. ИГРЕ У ПРОШЛОСТИ</p>	<p align="center">Септембар- октобар</p>	<p>Монолошко-дијалогска илустративно-демонстративна метода</p> <p>метода самосталног рада ученика</p> <p>текст-метода</p>	<p>Фронтални рад</p> <p>групни рад</p> <p>индивидуални рад</p> <p>рад у пару</p>	<p>Наставник припрема и организује, објашњава кључне речи, сугерише, похваљује рад ученика, подстиче на рад, проверава и процењује рад ученика, највљује активности</p>	<p>Активно слушање</p> <p>Истраживање</p> <p>Читање историјских извора</p> <p>Илустровање</p> <p>Анализа документарног филма</p> <p>Закључивање</p>	<p>наративна илустративна дијалогска у реализацији планираних садржаја полази се од развоја међупредметних компетенција кроз активне позиције ученика и њихово активно учешће. Акцент је и поређење са савременим добом</p>	<p>Компетенција за целоживотно учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад с подацима и информацијама</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Сарадња</p>

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
3.	<p align="center">СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРАИСТОРИЈИ И У СТАРОМ ВЕКУ</p>	<p>Свакодневни живот праисторијских заједница Начин исхране и одевање у Старом веку Друштвени живот у Старом веку</p> <p>Веровања и изуми у Старом веку Породични односи у Старом веку Породични односи у Старом веку Образовање и забава у Старом веку</p> <p>Најзанимљивији археолошки налази и локалитети Предмети и накити у Старом веку</p>	<p align="center">Ученик ће на крају:</p> <p>Упознати са свакодневним животом људи у праисторији Упознати са животом Старих Грка, Римљана и народа Старог Истока и видети сличности и разлике живота некад и сад Како се живело у старом веку и упоредити са данашњим начином живота</p>

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
<p>3.</p> <p>СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРАИСТОРИЈИ И У СТАРОМ ВЕКУ</p>	<p>Новембар-јун</p>	<p>Монолошко-дијалогска илустративно-демонстративна метода</p> <p>метода самосталног рада ученика</p> <p>текст-метода</p>	<p>Фронтални рад</p> <p>групни рад</p> <p>индивидуални рад</p> <p>рад у пару</p>	<p>Наставник припрема и организује, објашњава кључне речи, сугерише, похваљује рад ученика, подстиче на рад, проверава и процењује рад ученика, највљује активности</p>	<p>Активно слушање</p> <p>Истраживање</p> <p>Читање историјских извора</p> <p>Илустровање</p> <p>Анализа документарног филма</p> <p>Закључивање</p>	<p>наративна илустративна дијалогска у реализацији планираних садржаја полази се од развоја међупредметних компетенција кроз активне позиције ученика и њихово активно учешће. Акцент је и поређење са савременим добом</p>	<p>Компетенција за целоживотно учење</p> <p>Комуникација Рад с подацима и информацијама</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Сарадња</p>

СЛОБОДНА НАСТАВНА АКТИВНОСТ: СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36
РАЗРЕД: ШЕСТИ

НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА: 1

Циљ слободне наставне активности: Циљ изучавања предмета је проширивање знања из области опште културе и оспособљавање ученика да, кроз упознавање с начином живота људи у прошлости, боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укоренености. Ученици би требало да се упознају са специфичностима динамике културних промена и да науче како да сагледају себе у контексту "другог", да би сопствени идентитет што потпуније интегрисали у шири контекст разуђене и сложене садашњости.

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
1.	УВОД	Живот у прошлости Значај проучавања свакодневног живота у прошлости	Ученик ће на крају: -разумети појам свакодневни живот -разумети појам прошлост -разумевање значаја проучавања свакодневног живота у прошлости

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
1. УВОД	септембар	Монолошко-дијалогска илустративно-демонстративна метода метода самосталног рада ученика	Фронтални рад групни рад индивидуални рад рад у пару	Наставник припрема и организује, објашњава кључне речи, сугерише, похваљује рад ученика, подстиче на рад, проверава и процењује рад ученика, највљује активности	Активно слушање Учешће у разговору Гледања илустрација	наративна илустративна дијалогска у реализацији планираних садржаја полази се од развоја међупредметних компетенција кроз активне позиције ученика и њихово активно учешће. Акцент је и поређење са савременим добом	Комуникација Рад с подацима и информацијама Сарадња

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
2.	ГРБОВИ И ЗАСТАВЕ НЕКАД И САД	<p>Упознавање са улогом и значајем грбова и застава</p> <p>Препознавање најпознатијих грбова српске властелинске хералдике</p>	<p>Ученик ће на крају :</p> <ul style="list-style-type: none"> -Знати симболику и значај употребе грбова у прошлости -када су грбови и заставе почеле интензивно да се користе -упознаће српске грбове и заставе у средњем веку -знаће значај грбова и застава као симбола у Европи и српским државама средњег века

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
<p>2.</p> <p>ГРБОВИ И ЗАСТАВЕ НЕКАДИ САД</p>	<p>Септембар-октобар</p>	<p>Монолошко-дијаложка илустративно-демонстративна метода</p> <p>метода самосталног рада ученика</p> <p>текст-метода</p>	<p>Фронтални рад</p> <p>групни рад</p> <p>индивидуални рад</p> <p>рад у пару</p>	<p>Наставник припрема и организује, објашњава кључне речи, сугерише, похваљује рад ученика, подстиче на рад, проверава и процењује рад ученика, највљује активности</p>	<p>Активно слушање</p> <p>Истраживање</p> <p>Читање историјских извора</p> <p>Илустровање</p> <p>Анализа документарног филма</p> <p>Закључивање</p>	<p>наративна илустративна дијаложка у реализацији планираних садржаја полази се од развоја међупредметних компетенција кроз активне позиције ученика и њихово активно учешће. Акцент је и поређење са савременим добом</p>	<p>Компетенција за целоживотно учење</p> <p>Комуникација Рад с подацима и информацијама</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Сарадња</p>

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
3.	СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У СРЕДЊЕМ ВЕКУ	<p>Исхрана и одевање у средњем веку Школе и образовање у средњем веку Породични односи и становање у средњем веку Живот у средњовековном граду Средњовековни замак и властелинство Живот у средњовековном селу Војска и оружје у средњем веку Витешка каријера и турнири Средњовековни друштвени живот и Разоноде</p>	<p>Ученик ће на крају:</p> <ul style="list-style-type: none"> -да се упозна са свакодневним животом људи у средњем веку -уочиће сличности и разлика између средњовековног доба и данашњице -оспособиће се за самостални истраживачки рад - повезиваће знање из различитих области -разумеће начин исхране, начин живота у селу и граду, начин учења и здравствене заштите средњег века и моћи ће да упореди са данашњим начином живота у Европи и у Србији

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
<p>3.</p> <p>СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У СРЕДЊЕМ ВЕКУ</p>	<p>октобар -јун</p>	<p>Монолошко-дијалогска</p> <p>илустративно-демонстративна метода</p> <p>метода самосталног рада ученика</p>	<p>Фронтални рад</p> <p>групни рад</p> <p>индивидуални рад</p> <p>рад у пару</p>	<p>Наставник припрема и организује, објашњава кључне речи, сугерише, похваљује рад ученика, подстиче на рад, проверава и процењује рад ученика, највљује активности</p>	<p>Активно слушање</p> <p>Истраживање</p> <p>Читање историјских извора</p> <p>Илустровање</p> <p>Анализа документарног филма</p> <p>Закључивање</p>	<p>наративна илустративна дијалогска у реализацији планираних садржаја полази се од развоја међупредметних компетенција кроз активне позиције ученика и њихово активно учешће. Акцент је и поређење са савременим добом</p>	<p>Компетенција за целоживотно учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад с подацима и информацијама</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Сарадња</p>

СЛОБОДНА НАСТАВНА АКТИВНОСТ: СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36
РАЗРЕД: СЕДМИ

НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА: 1

Циљ слободне наставне активности: Циљ изучавања предмета је проширивање знања из области опште културе и оспособљавање ученика да, кроз упознавање с начином живота људи у прошлости, боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укоренености. Ученици би требало да се упознају са специфичностима динамике културних промена и да науче како да сагледају себе у контексту "другог", да би сопствени идентитет што потпуније интегрисали у шири контекст разумејене и сложене садашњости.

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
1.	УВОД	Живот у прошлости Значај проучавања свакодневног живота у прошлости	Ученик че на крају: -разумети појам свакодневни живот -разумети појам прошлост -разумевање значаја проучавања свакодневног живота у прошлости

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
1. УВОД	септембар	Монолошко-дијалогска илустративно-демонстративна метода метода самосталног рада ученика	Фронтални рад групни рад индивидуални рад рад у пару	Наставник припрема и организује, објашњава кључне речи, сугерише, похваљује рад ученика, подстиче на рад, проверава и процењује рад ученика, највљује активности	Активно слушање Учешће у разговору Гледања илустрација	наративна илустративна дијалогска у реализацији планираних садржаја полази се од развоја међупредметних компетенција кроз активне позиције ученика и њихово активно учешће. Акцент је и поређење са савременим добом	Комуникација Рад с подацима и информацијама Сарадња

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
2.	НОВАЦ И БАНКЕ НЕКАД И САД	Појмови нумизматика, новац и банка Новац и банке у садашњости Новац и банке у прошлости Новац у Србији некад и сад	<p>Ученик ће на крају :</p> <ul style="list-style-type: none"> - усвоји и проши знање о улози новца и банака у свакодневном животу људи некад и сад - развити истраживачку радозналост - развити способност повезивања знања из различитих области

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
<p>2.</p> <p>НОВАЦ И БАНКЕ НЕКАД И САД</p>	<p>Септембар-октобар</p>	<p>Монолошко-дијалогска илустративно-демонстративна метода</p> <p>метода самосталног рада ученика</p> <p>текст-метода</p>	<p>Фронтални рад</p> <p>групни рад</p> <p>индивидуални рад</p> <p>рад у пару</p>	<p>Наставник припрема и организује, објашњава кључне речи, сугерише, похваљује рад ученика, подстиче на рад, проверава и процењује рад ученика, највљује активности</p>	<p>Активно слушање</p> <p>Истраживање</p> <p>Читање историјских извора</p> <p>Илустровање</p> <p>Анализа документарног филма</p> <p>Закључивање</p>	<p>наративна илустративна дијалогска у реализацији планираних садржаја полази се од развоја међупредметних компетенција кроз активне позиције ученика и њихово активно учешће. Акцент је и поређење са савременим добом</p>	<p>Компетенција за целоживотно учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад с подацима и информацијама</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Сарадња</p>

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
3.	СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У НОВОМ ВЕКУ	<p>Исхрана и одевање у новом веку Школе и образовање у новом веку Породични односи и становање у новом веку Становање у доба ренесансе и барока Становање у индустријско доба Живот у ренесансном и барокном граду Живот у граду индустријског доба Живот на селу Образовање и васпитање Верски живот Војска Класична музика и класично позориште Доколица и забавни живот Комуникације у индустријско доба Путовање и туризам Страхови становништва Лечење</p>	<p>Ученик ће на крају:</p> <ul style="list-style-type: none"> -да се упозна са свакодневним животом људи у новом веку -уочиће сличности и разлика између новг века и данашњице -оспособиће се за самостални истраживачки рад - повезиваће знање из различитих области -разумеће начин исхране, начин живота у селу и граду, начин учења и здравствене заштите ,путовања,верског живота новог века века и моћи ће да упореди са данашњим начином живота у свету и у Србији

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
<p>3.</p> <p>СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У НОВОМ ВЕКУ</p>	<p>октобар - јун</p>	<p>Монолошко-дијалогска</p> <p>илустративно-демонстративна метода</p> <p>метода самосталног рада ученика</p>	<p>Фронтални рад</p> <p>групни рад</p> <p>индивидуални рад</p> <p>рад у пару</p>	<p>Наставник припрема и организује, објашњава кључне речи, сугерише, похваљује рад ученика, подстиче на рад, проверава и процењује рад ученика, највљује активности</p>	<p>Активно слушање</p> <p>Истраживање</p> <p>Читање историјских извора</p> <p>Илустровање</p> <p>Анализа документарног филма</p> <p>Закључивање</p>	<p>наративна илустративна дијалогска у реализацији планираних садржаја полази се од развоја међупредметних компетенција кроз активне позиције ученика и њихово активно учешће. Акцент је и поређење са савременим добом</p>	<p>Компетенција за целоживотно учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад с подацима и информацијама</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Сарадња</p>

СЛОБОДНА НАСТАВНА АКТИВНОСТ: СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36
РАЗРЕД: ОСМИ

НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА: 1

Циљ слободне наставне активности: Циљ изучавања предмета је проширивање знања из области опште културе и оспособљавање ученика да, кроз упознавање с начином живота људи у прошлости, боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укорености. Ученици би требало да се упознају са специфичностима динамике културних промена и да науче како да сагледају себе у контексту "другог", да би сопствени идентитет што потпуније интегрисали у шири контекст разуђене и сложене садашњости.

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
1.	УВОД	Живот у прошлости Значај проучавања свакодневног живота у прошлости	Ученик ће на крају: -разумети појам свакодневни живот -разумети појам прошлост -разумевање значаја проучавања свакодневног живота у прошлости

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
1. УВОД	септембар	Монолошко-дијалогска илустративно-демонстративна метода метода самосталног рада ученика	Фронтални рад групни рад индивидуални рад рад у пару	Наставник припрема и организује, објашњава кључне речи, сугерише, похваљује рад ученика, подстиче на рад, проверава и процењује рад ученика, највљује активности	Активно слушање Учешће у разговору Гледања илустрација	наративна илустративна дијалогска у реализацији планираних садржаја полази се од развоја међупредметних компетенција кроз активне позиције ученика и њихово активно учешће. Акцент је и поређење са савременим добом	Комуникација Рад с подацима и информацијама Сарадња

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
2.	ФОТОГРАФИЈА, ФИЛМ, РАДИО И ТЕЛЕВИЗИЈА НЕКАД И САД	<p>Феномен фотографије, филма, радија и телевизије</p> <p>Фотографија, радио, филм, и телевизија у садашњости</p> <p>Фотографија, радио, филм, и телевизија у прошлости</p> <p>Фотографија, радио, филм, и телевизија у Србији некад и сад</p>	<p>Ученик ће на крају :</p> <ul style="list-style-type: none"> - усвоји и прошири знање развоју фотографије, филма, радија и телевизије у свакодневном животу људи некад и сад - развити истраживачку радозналост - развити способност повезивања знања из различитих области — уочава утицај историјских појава и процеса и открића на прилике у савременом друштву; <p style="text-align: center;">-</p>

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
<p align="center">2.</p> <p align="center">ФОТОГРАФИЈА, ФИЛМ, РАДИО И ТЕЛЕВИЗИЈА НЕКАД И САД</p>	<p>Септембар- октобар</p>	<p>Монолошко-дијалогска илустративно-демонстративна метода</p> <p>метода самосталног рада ученика</p> <p>текст-метода</p>	<p>Фронтални рад</p> <p>групни рад</p> <p>индивидуални рад</p> <p>рад у пару</p>	<p>Наставник припрема и организује, објашњава кључне речи, сугерише, похваљује рад ученика, подстиче на рад, проверава и процењује рад ученика, највљује активности</p>	<p>Активно слушање</p> <p>Истраживање</p> <p>Читање историјских извора</p> <p>Илустровање</p> <p>Анализа документарног филма</p> <p>Закључивање</p>	<p>наративна илустративна дијалогска у реализацији планираних садржаја полази се од развоја међупредметних компетенција кроз активне позиције ученика и њихово активно учешће. Акцент је и поређење са савременим добом</p>	<p>Компетенција за целоживотно учење</p> <p>Комуникација Рад с подацима и информацијама</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Сарадња</p>

Редни број теме	Тема	Тематски садржај програма	Исходи
3.	СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ КРАЈЕМ 19. И У 20. ВЕКУ	<p>Свакодневни живот у Европи и свету од краја 19. до краја 20. века</p> <p>Начин исхране</p> <p>Одевање</p> <p>Породични односи</p> <p>Становање</p> <p>Живот у гарду</p> <p>Живот на селу</p> <p>Образовање и васпитање</p> <p>Верски живот</p> <p>Војска</p> <p>Забава</p> <p>Спорт</p> <p>Комуникација, путовање и туризам</p>	<p>Ученик ће на крају:</p> <ul style="list-style-type: none"> -усвоје и прошире знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости - усвоје и прошире знања о улози породице -усвоји и прошири знања о војсци, забави, верском животу, спорту у свакодневном животу људи некад и сад -брига о здрављу и телу некад и сад - стекну знања о свакодневном животу Срба у новом веку и савременом добу - развијају истраживачку радозналост -развијају способност повезивања знања из различитих области.

		<p>-Свакодневни живот Срба од краја 19. до краја 20.века Начин исхране Одевање Породични односи Становање Живот у гарду Живот на селу Образовање и васпитање Верски живот Војска Забава ,Спорт Комуникација, путовање и туризам Брига о телу и здрављу</p>	
--	--	--	--

Тема	Време реализације	Начин остваривања програма				Начин провере остварености програма	Међупредметне компетенције
		Наставне методе	Наставни облици рада	Активности наставника	Активности ученика		
<p align="center">3.</p> <p align="center">СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ КРАЈЕМ 19. И У 20. ВЕКУ</p>	<p>октобар - јун</p>	<p>Монолошко-дијалогска илустративно - демонстративна метода</p> <p>метода самосталног рада ученика</p>	<p>Фронтални рад</p> <p>групни рад</p> <p>индивидуални рад</p> <p>рад у пару</p>	<p>Наставник припрема и организује, објашњава кључне речи, сугерише, похваљује рад ученика, подстиче на рад, проверава и процењује рад ученика, највљује активности</p>	<p>Активно слушање</p> <p>Истраживање</p> <p>Читање историјских извора</p> <p>Илустровање</p> <p>Анализа документарног филма</p> <p>Закључивање</p>	<p>наративна илустративна дијалогска у реализацији планираних садржаја полази се од развоја међупредметних компетенција кроз активне позиције ученика и њихово активно учешће. Акцент је и поређење са савременим добом</p>	<p>Компетенција за целоживотно учење</p> <p>Комуникација Рад с подацима и информацијама</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Сарадња</p>

